

Kontra Miklós

Szegény ember vízzel főzött 1980-ban

Amikor 1978 őszén elkezdtem magyart tanítani az amerikai Indiana Egyetem Urál-Altaji Tan-székén Bloomingtonban, nem volt könnyű dolgom, holott legalább négy magyarországi lektor „taposta már az ösvényt” előttem. A létező tankönyvek, így a *Spoken Hungarian* vagy a *Learn Hungarian* sok szempontból elavultak voltak, s nem léteztek hozzájuk olyan magnetofonszalagok, amelyeket akkoriban akár egy kevésbé lelkiismeretes tanár is hajlandó lett volna használni. 1979-ben a *Nyelvőrben* erről így dohogtam:

„Megkaptuk Bloomingtonban (1978 szeptemberében) a *Learn Hungarian* négy éven át készült hanglemezeit – és tanár és tanítvány egyaránt azon kapta magát, hogy furcsán-kényszeredetten fogadja. Mert hát mire jó egy olyan hang lemez, amelyen folyamatos beszéd van? Át lehet másolni szalagra, s akkor kiküszöböltük a gramofont, ezt a magnetofon megléte óta elavult nyelv-
oktatási segédeszközt. De hol az a technikus, aki 20 lemezoldalnyi folyamatos felvételt szétvág és az ismétléshez szükséges szüneteket beilleszti a szalagba?” (Kontra 1979: 209)

Így aztán nem tehettem mást, mint hogy elkezdtem használni a Debreceni Nyári Egyetem akkoriban igen sikeres tankönyveit, Fülei Szántó Endre (1972) munkáit. Ebben az a korábbi tapasztalatom is megerősített, amit a Nyári Egyetem „társalkodó diákjaként” nyaranként szer-
reztem, amikor közletről láthattam a legendás Fülei professzor nagyszerű pedagógiai munkáját. Ezeket a könyveket Debrecenben jól lehetett használni, de Bloomingtonban „amerikanizálni” kellett őket, ezért készítettem egy munkafüzetet (Kontra 1980) és hozzátartozó öt hangszalagot (kazettán).

A kazetták az összes tankönyvbéli szöveget és párbeszédet, bőséges kiejtési gyakorlatokat, sok nyelvtani drillt és gondosan felépített beszédértési gyakorlatokat tartalmaztak. Ezekből adok egy kis mustrát (Kontra 1981):

Lesson 1, Book 1:

Listening Comprehension

Listen to these sentences and choose the appropriate answer.

Sz(alag): *Miklós áll, Péter nem áll.*

M(unkafüzet): Of the people mentioned,

- A. both are standing.
- B. one is standing.
- C. neither is standing.

Sz:

- *John áll?*
- *Nem, John nem áll.*

M: The first sentence you heard was

- A. a positive statement.
- B. a negative statement.
- C. a question.

Sz: *Én állok. Te mit csinálsz?*

M: The speaker

- A. knows what the other person is doing.
- B. knows that the other person is standing.
- C. would like to know what the other person is doing.

Sz:

- *Mit csinálnak Mari és Miklós?*
- *Írnak.*

M:

- A. We know that they are writing.
- B. We don't know whether they are writing.
- C. We know they are not writing.

Sound discrimination

Listen to the following words which contain either the short *o* as in *Norbert* (Norbert) or the long *ó* as in *jó* (good) or both *o* and *ó* as in *olló* (scissors). Write *o*, or *ó*, or *o ó*, according to the sound you hear.

Example:

you will hear: *olló*, you should write: *o ó*

Sz: 1. *jojó*, 2. *ól*, 3. *rokokó*, 4. *dó*, 5. *dobogó*, 6. *pokol*, 7. *lóg*, 8. *locsoló*, 9. *ópium*, 10. *kokain*

M: 1. 2. etc.

Lesson 6, Book 1:**Listening Comprehension**

Listen to these dialogs and choose the appropriate comment after each.

1. Sz:

- *Hányadikáig leszel itt?*
- *Ma tizedike van, és mához egy hétre indulok.*

M:

- A. The person will leave on the 10th.
- B. The person will leave on the 16th.
- C. The person will leave on the 17th.

2. Sz:

- *Szerinted ki a legszebb lány itt?*
- *Éva nagyon szép, de Kati nála is szebb. Piroska viszont Katinál is szebb, azt hiszem*

M:

- A. The speaker thinks that Éva is more beautiful than Kati.
- B. The speaker thinks that Kati is the most beautiful girl.
- C. The speaker thinks that Piroska is the most beautiful girl.

3. Sz:

- *(nő) Kitől kaptál levelet?*
- *(férfi) A testvéremtől.*

M:

- A. The speaker got the letter from his sibling.
- B. The speaker got the letter from her siblings.
- C. The speaker got the letter from his siblings.

4. Sz:

- *Kik jöttek meg?*
- *Péter is megjött és Pál is, de Márta nem.*

M:

- A. Neither Péter, nor Pál, nor Márta have come.
- B. Péter and Pál came, but Márta didn't.
- C. Neither Péter nor Pál came, but Márta did.

5. Sz:

- *Hányszor jön a posta?*
- *Naponta kétszer, de szombaton és vasárnap nem jön.*

M:

- A. Mail is delivered five times a day.
- B. Mail is delivered five times a week.
- C. Mail is delivered ten times a week.

6. Sz:

- *Mi újság?*
- *Budapestre kell mennünk.*

M:

- A. We have to go to Budapest.
- B. I have to go to Budapest.
- C. He has to go to Budapest.

1980 tájt a szegény amerikai MID-tanár tehát vízzel főzött. A helyzet negyedszázad múltán sem változott: Hajnal-Ward Judit (2005) a *THL*₂-ben ezt írta: „Módszertanilag és nyelvileg elfogadható színvonalú, kifejezetten amerikai nyelvtanulók számára írt tankönyvek nincsenek kereskedelmi forgalomban.”

Közben azonban fölnőtt a magyar mint idegen nyelv szakma, tudományág és tanárképzés, amit nem kis részben Nádor Orsolyának köszönhetünk.

Irodalom

- Fülei-Szántó Endre 1972. *Magyar nyelv külföldiek számára* I–II. TIT Idegennyelv-oktatási Központja, Budapest.
- Hajnal-Ward Judit 2005. *Hungarológia a XXI. században*: Rutgers Egyetem, USA. *THL*₂ 2005/1: 84–92.
- Kontra Miklós 1979. Széljegyzetek a magyarról mint idegen nyelvről. *Magyar Nyelvőr* 103: 208–210.
- Kontra Miklós 1980. *Workbook to Endre Fülei-Szántó, Magyar nyelv külföldiek számára (Budapest, 1972) Vols. 1 and 2*. Department of Uralic and Altaic Studies, Indiana University at Bloomington.
- Kontra Miklós 1981. Kerestetnek: magyarkönyvek amerikaiaknak. In: Giay Béla – Ruzsinyák Márta (szerk.): *Magyar nyelv külföldieknek: az V. magyar lektori konferencia anyaga*. Művelődési Minisztérium – Nemzetközi Előkészítő Intézet, Budapest. 50–54.

Kontra, Miklós

Beggars couldn't be choosers (at Indiana University in 1980)

When I taught Hungarian as a foreign language to American students at Indiana University at Bloomington (USA) in 1978–81, only methodologically and culturally badly outdated textbooks were available. Instead of these, I employed the textbooks of Endre Fülei-Szántó, which were successfully used by international students from dozens of countries at the Summer School of the University of Debrecen (Hungary) in the 1970s. The textbooks used in Debrecen had to be “Americanized” in Bloomington, therefore I compiled a workbook and recorded five audio cassettes for students to use at home and in the language lab. As a brief illustration of the materials I produced for the students in Bloomington, this paper offers a few listening comprehension tasks and a sound discrimination task.

In 1980, teachers of Hungarian as a foreign language in the English-speaking world were beggars who couldn't be choosers. This situation has not improved much in the past four decades. However, teaching Hungarian as an L2 has been established as a legitimate academic discipline in Hungary, and teacher education programs for Hungarian as L2 have also proved successful in a number of universities. For such ground-breaking work we owe special gratitude to Professor Orsolya Nádor.